

DOI: 10.7251/EMC1701121D

Datum prijema rada: 21. oktobar 2016.

Datum prihvatanja rada: 1. jun 2017.

UDK: 334.713:339.727.22/.24

Časopis za ekonomiju i tržišne komunikacije

Godina VII • broj I

str. 121-133

STRUČNI RAD

JAČANJE INOVATIVNOST I KONKURENTNOSTI MALIH I SREDNJIH PREDUZEĆA EVROPSKIM GRANT SREDSTVIMA

Dalibor Drljača | Konsultant, EUROPROJEKT Centar, Banja Luka, drljacad@gmail.com
Zoran Dimitrijević | Projekt menadžer, Agencija za ekonomski razvoj opštine Prijedor "PREDA-PD", Prijedor, zoran.dimitrijevic@preda.rs.ba

Rezime: Program Horizont 2020, kojim Evropska Unija finansira ciljeve Inovativne unije i strategije EVROPA2020, omogućava malim i srednjim preduzećima (MSP) da jačaju svoje inovativne kapacitete i potencijale s ciljem stavljanja inovacija na tržište. MSP Instrument je jedinstven program finansiranja inovativne djelatnosti MSP kojima se nastoji pojačati njihovo prisustvo na globalnom tržištu i povećati konkurentnost. Imajući na umu da u Evropi više od 99% preduzeća pripada kategoriji MSP, te da je Bosna i Hercegovina uplatila učešće u programu, to znači da i domaći MSP mogu konkurisati za sredstava ovog programa. Tokom 2014.godine ovom programu je podnešeno više od 6000 projektnih prijedloga, ali je samo nešto više od 500 bilo finansirano. To dovoljno govori o interesu evropskih MSP za učešće u programu, ali i o programu kao idealnom izvoru sredstava za realizaciju inovativnih ideja.

Ovaj rad daje pregled mogućnosti učešća MSP u MSP Instrumentu, kao i određene pokazatelje o uspješnosti programa u prvoj godini implementacije.

Ključne riječi: Inovacije, Horizon2020, Mala i srednja preduzeća, EU Grantovi

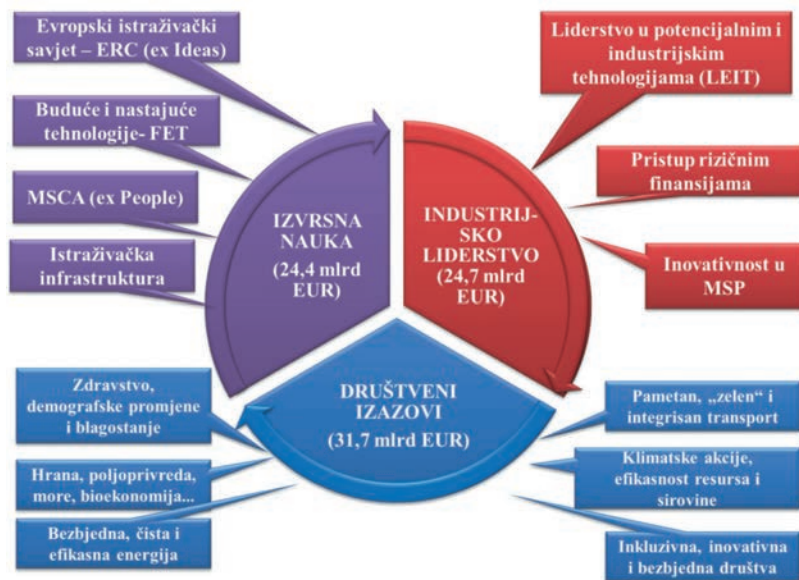
Jel Classification: H81- Governmental Loans • Loan Guarantees • Credits • Grants • Bailouts, I23 - Higher Education • Research Institutions, L26 - Entrepreneurship

UVOD

Strategijom EUROPE 2020 (http://ec.europa.eu/europe2020/index_en.htm) Evropska unija je zacrtala put izlaska iz ekonomski nepovoljne situacije i put napretka zasnovan na nauci istraživanju i inovativnosti članica. Program Horizont 2020, kao stub Inovativne Unije (*Innovation Union*), glavni je i najveći finansijski instrument za sprovođenje ove strategije, odnosno program koji finansira nauku, istraživanje i inovativnost. S planiranim budžetom od gotovo 80 milijardi EUR, ovo je vjerovatno i najveći svjetski program kojim se finansiraju nauka,

istraživanje i inovacije. Program je planiran za budžetski period 2014 do 2020 godine i nasljednik je prethodnog Sedmog okvirnog programa. Za upravljanje programom zadužena je Evropska komisija i njena Izvršna agencija za istraživanja (*Executive Research Agency- REA*) (European Commission, 2014).

Za razliku od Sedmog okvirnog programa (*Framework Programme7* http://ec.europa.eu/research/fp7/index_en.cfm), pored drugačije strukture, program Horizont 2020 stimulise i podržava značajnije učesće sektora malog i srednjeg preduzetništva. Razlog za to je jednostavan - programom se nastoje finansirati istraživačke i inovativne aktivnosti koje će kao krajnji rezultat imati praktičnu primjenjivost i inovativnost po pitanju novih ili unapređenih proizvoda, usluga ili tehnologija i procesa.

Slika 1. Struktura programa Horizont 2020 (autor)

Mala i srednja preduzeća (MSP) predstavljaju veoma važnu kariku u procesu inovativnosti i kao takva u programu Horizont 2020 su po prvi put dobila vlastiti instrument finansiranja – Instrument za mala i srednja preduzeća (*SME Instrument*). Prema nedavno provednim analizama 99% preduzeća u EU se nalaze u kategoriji malih i srednjih preduzeća (Patrice Muller et al., 2014). Više od 21.6 miliona preduzeća zapošljava 88.8 miliona radnika i generiše prihod od 3.666 triliona EUR. Ovo su dovoljni podaci koji govore o važnosti MSP za EU članice i zbog čega se Evropska komisija opredjelila za ustanovljavanje jednog takvog

programa kojim bi podržala inovativnost u MSP kao pokretačke snage evropskog društva i privrede. (Muller et al., 2014)

MSP INSTRUMENT U PROGRAMU HORIZONT 2020

Specifični program MSP Instrument je lociran okviru stuba „Industrijsko liderstvo“ programa Horizont 2020 za koji je predviđen iznos od gotovo 25 milijardi EUR. Od tog iznosa, za MSP Instrument u periodu do 2020. godine predviđen je utrošak od 3 milijarde EUR za pomoć visoko potencijalnim MSP koje žele da razviju nove i vlastite inovativne ideje za proizvode, usluge ili procese koji se (ili će) suočavaju sa nemilosrdnom tržišnom konkurencijom na globalnom nivou. Projekti iz ovog specifičnog programa su namjenjeni isključivo MSP koja mogu nastupiti samostalno ili s konzorijumom institucija.

Slika 2. Faze u realizaciji MSP instrumenta ([preuređeno iz http://ec.europa.eu/programmes/horizon2020/en/h2020-section/sme-instrument](http://ec.europa.eu/programmes/horizon2020/en/h2020-section/sme-instrument))

Ovim grantovima se mogu finansirati različite aktivnosti koje za cilj imaju inovaciju i plasiranje na tržištu. Uopšte, MSP Instrument se realizuje kroz tri faze (kako je to prikazano na slici 2.) kojima se preduzećima može ponuditi sljedeće:

- Grantovi za poslovne inovacije u svrhu pripreme studije izvodljivosti u iznosu

od 50.000 EUR, s tim da MSP mora da finansira 30% ukupne vrijednosti projekta (Faza I)

- Grantovi za razvoj i demonstraciju inovativnih rješenja u iznosu od 0.5-2 miliona EUR prema istom pravilu s 30% projektnog sufinansiranja (Faza II).
- Besplatno poslovno savjetovanje s ciljem ojačavanja inovativnih kapaciteta i usklađivanja projektne ideje sa strateškim poslovnim potrebama.
- U svrhu komercijalne eksploatacije i stavljanja na tržište, omogućen je pristup različitim servisima podrške koji smanjuju rizik investiranja u inovaciju (Faza III).

Kako bismo najbolje razumjeli ideju MSP instrumenta, potrebno je staviti se u položaj MSP. Prvi korak je svakako imati zdravu i tržišno isplativu inovativnu ideju koju bi bilo moguće realizovati. Ta ideja se u Fazi I oblikuje kroz izradu studije izvodljivosti koja podrazumijeva izradu detaljnog poslovnog plana (engl. *Business plan*). Elementi ovog poslovnog plana moraju da uključe detaljnu SWOT analizu, različite analize komparativne prednosti na tržištu, kao i adekvatno uobličen marketing plan koji bi olakšao stavljanje inovacije na tržište. Za Fazu I, MSP mogu konkurisati za fiksni iznos od 50.000 EUR koji se treba utrošiti na pripremu ove dokumentacije i njenu izradu. Aktivnosti koje se mogu finansirati u Fazi I se mogu navesti kao: procjene rizika, studije dizajna ili ispitivanja tržišta, ispitivanje prava intelektualne svojine (kako i šta zaštititi), aktivnosti koje pomažu stavljanje inovacije na tržište i sl. Naravno, lista aktivnosti uveliko zavisi od pojedinačnih specifičnosti inovacije i sektora u kojem se realizuje, kao i od umješnosti MSP da planira i predvidi mogućnosti realizacije inovacije na tržištu.

Potrebno je skrenuti pažnju da u Fazi I projekat može da prijavi jedno MSP ili konzorcijum, od kojih je jedno MSP ono koje će biti koordinator projekta i koje će nastupati u ime konzorcijuma u potpisivanju ugovorne obaveze s Evropskom komisijom. Broj institucija učesnica nije ograničen, ali je važno znati da se sa 50.000 EUR finansira projekat, a ne institucija ili institucije. To znači da za datu projektну ideju, novac može dobiti samo jedno MSP ili konzorcijum MSP-a. Na nosiocu ideje je da procjeni da li ima dovoljno vlastitog potencijala i kvalifikacija da pred ocjenjivačima odbrani svoju ideju i ubijedi ih u profitabilnost poslovnog plana.

Veoma je bitno znati da rezultat koji se očekuje jeste studija izvodljivosti sa oba svoja elementa – i tehničkom studijom izvodljivosti i komercijalnom – uključujući i detaljan poslovni plan realizacije date ideje. Ovi dokumenti, koji po svojoj prirodi mogu biti i povjerljive prirode, se u diskreciji podnose kao rezultat Evropskoj komisiji i time se pravdaju uložena sredstva. Pored toga, potrebno je pravilno i transparentno voditi cijeli proces realizacije projekta (i opisno i finansijski) kako bi bilo

moguće dokazati namjensku potrošnju novca. Predviđeno je da je period od 6 mjeseci dovoljan za realizaciju Faze I, odnosno sačinjavanju navedenih dokumenata.

Ukoliko se studijom izvodljivosti i poslovnim planom dokaže da inovacija ima potencijala za plasman na tržištu, MSP može da konkuriše za sredstva iz Faze II. Sredstva iz Faze II se koriste kako bi se realizovali studija izvodljivosti i predloženi poslovni plan kreirani u Fazi I. Aktivnosti koje se mogu finansirati sredstvima iz Faze II mogu biti: izrada prototipa, minijaturizacija, redizajniranje, validacija radi tržišne replikacije, testiranje, demonstracijske aktivnosti, razvoj pilot linija i postrojenja, kao i druge aktivnosti kojima inovacija postaje spremna za tržište.

Predviđeni iznos sredstava po projektu je 0.5 – 2 miliona EUR koji predstavlja 70% ukupno opravdanih troškova projekta, dok MSP sufinansira projekat s 30% opravdanih troškova. Sufinansiranje je veoma važno budući da ono pokazuje uvjerenje MSP da su poslovni plan i inovacija zreli za komercijalizaciju, odnosno da će biti profitabilni. Takođe, predviđa se da je za ovaj dio aktivnosti potrebno između 12 i 24 mjeseca kako bi inovacija došla do tržišta.

Kao rezultat drugog dijela traži se da MSP realizuje novi proizvod, uslugu ili proces koji će biti testirani u Fazi II i pripremiti za tržište. Međutim, rezultat može biti i poslovno inovativni plan i detaljna strategija komercijalizacije s pratećim finansijskim planom koja ima za cilj privlačenje dodatnog kapitala i investitora s ciljem stavljanja inovacije na tržište.

Ukoliko je projekat uspješan u obe prethodne faze, Evropska komisija može da ponudi poseban set aktivnosti koje mogu da uključe povezivanje sa međunarodnim investicijskim grupacijama, privatnim investitorima, putem aktivnosti namjenjenim za povezivanje zainteresovanih strana (engl. *Brokerage events*) ili nekim drugim aktivnostima iz spektra aktivnosti koje nosi evropska preduzetnička mreža (*European Enterprise Network* – EEN <http://een.ec.europa.eu>).

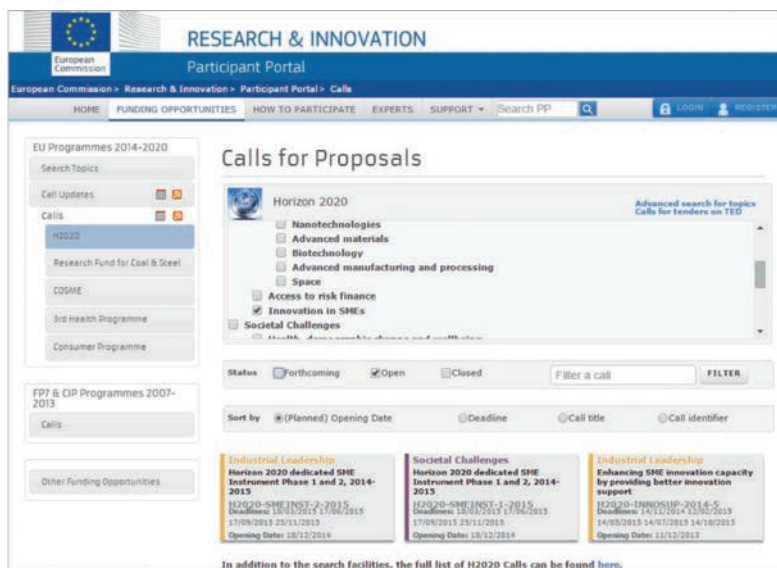
Kao najvažniji uticaji ovog instrumenta očekuje se sljedeće:

- **Poboljšanje profitabilnosti i rast uspješnosti MSP** kombinacijom i transformacijom novog i postojećeg znanja u inovativna i konkurentna rješenja koja povećavaju evropske i globalne poslovne mogućnosti;
- **Usvajanje na tržištu i distribucija inovacija** koje se bave rješavanjem određenih društvenih izazova na održiv način;
- **Povećanje nivoa privatnog investiranja u inovacije** značajnijim povećanjem privatnog sufinansiranja i/ili pratećeg investiranja u inovaciju;

- Očekivani **uticaji moraju biti kvantitativno i kvalitativno određeni i mjerljivi**, a izraženi kao visina obrta, broj zaposlenih, veličina tržišta, povrat na investicije, profit itd.

Evropska komisija u tzv. Radnim programima, koji pokrivaju period od dvije kalendarske godine, objavljuju sve potrebne detalje za učešće kao i rokove za podnošenje aplikacija. U toku su konsultativne i završne radnje na pripremi radnog programa za period 2016-2017. godinu.

Zainteresovani MSP mogu pronaći sva potrebna dokumenta za učešće u programu na portalu programa – *Research Participant Portal*¹ - sekcija *Funding opportunities*, podsekcija *Calls/ H2020/Innovation in SME*(prikazano na slici3.)

Slika 3. Lokacija oglašavanja poziva za podnošenje projekta u MSP Instrumentu (preuzeto sa <http://ec.europa.eu/research/participants/portal/desktop/en/home.html>)

USPJEŠNOST MSP INSTRUMENTA U PRVOJ GODINI IMPLEMENTACIJE FAZA I INSTRUMENTA

Podaci predstavljeni u ovom poglavlju potiču iz zvaničnih izvora (dokumenata) Evropske komisije i njene Izvršne agencije za mala i srednja preduzeća (Executive Agency for SME, EASME, <https://ec.europa.eu/easme/en>), obzirom da su oba

¹ Pogledati na <http://ec.europa.eu/research/participants/portal/desktop/en/home.html>

autora imenovane nacionalne kontakt tačke (NCP²) u BiH za program Horizont 2020. Svi podaci iznešeni u ovom radu preuzeti su iz zvaničnih materijala predstavljenih na sastancima NCP, a tabele i dijagrame su načinili autori na osnovu tih dokumenata.

Prema podacima Izvršne agencije za mala i srednja preduzeća u 2014. godini je bilo ukupno 5 presjeka. Zaprimljeno je 8.181 prijedloga projekata što predstavlja 25% od ukupnog broja prijedloga podnešenih u cijelom programu Horizont 2020. Grant sredstva je dobilo 822 MSP, a ukupan iznos dodeljenih grant sredstava je iznosio 258,5 miliona EUR (Jean-David Malo, 2015).

Kako se može vidjeti iz Tabele 1. tokom 2014. godine u Fazi I MSP instrumenta prijavljeno je ukupno 6847 projekata, a finansirano svega 592 projekta, što govori da je stopa uspješnosti aplikacija ispod 10% (tačnije 8.64%).

Tabela 1. Realizacija sredstava u okviru Faze I MSP instrumenta za 2014. godinu (autor)

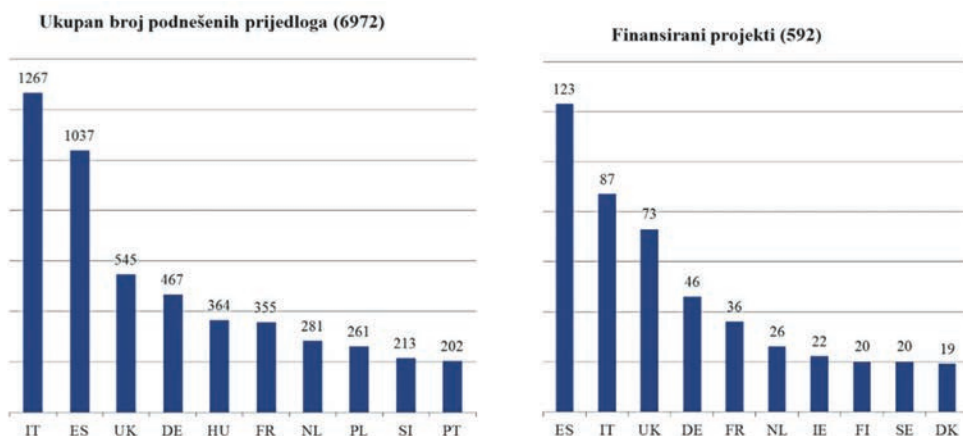
	Prvi presjek 18/06/2014	Drugi presjek 24/09/2014	Treći presjek 17/12/2014	Ukupno 2014. godini
Podnešeno prijedloga projekata	2602	1917	2328	6847
Projekata iznad granice (Above threshold) prolaza	317	237	320	874
Finansirani projekti	155	178	259	592
Uspješnost	6%	9%	11%	8.64%
Dodeljeni budžet	EUR 7.750.000	EUR 8.900.00	EUR 12.950.000	EUR 29.600.000

Podaci govore da su najuspješnije zemlje članice Španija, Italija i Velika Britanija, koje su takođe I prijavile najveći broj prijedloga projekata (slika 4.)

Nekoliko interesantnih statističkih pokazatelja o MSP uspješnim u Fazi I:

- **Najviše grantova su dobile kompanije koje imaju do 5 zaposlenih radnika** (54%), dok su kompanije sa više od 50 zaposlenih imali manje uspjeha (svega 16%);
- Takođe **najuspješnije kompanije kojima je dodjeljen grant posluju između 4 i 10 godina** (36%), dok su iskusnije kompanije koje već imaju značajnu

2 Sistem nacionalnih kontakata je uspostavljen u svakoj zemlji učesnici u programu Horizont 2020 s ciljem pružanja pomoći potencijalnim aplikantima s tehničkog aspekta prijavljivanja aplikacija. Strukturu NCP u BiH upravlja Ministarstvo civilnih poslova BiH, a više informacija o NCP sistemu možete vidjeti na <http://www.ncp.ba>.

Slika 4. Najuspješnije zemlje članice u Fazi I MSP instrumenta (autor)

tradiciju sa više od 11 godina poslovanja bile sličnog uspjeha (30%);

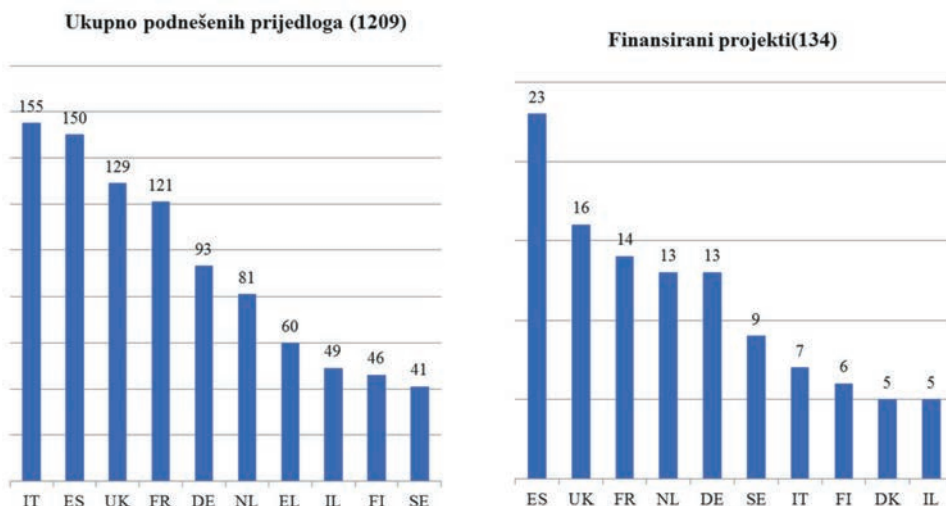
- Očekivano, **uspješnije su bile kompanije sa manjim prihodima -ispod 100.000 EUR (32%)** za razliku od onih s prihodima iznad 5 miliona EUR (17%).

Može se zaključiti da su MSP u inicijalnoj fazi razvoja više konkurisale i dobijale više grantova od iskusnijih i profitabilnijih kompanija. Evropska komisija nije ulazila u dublju analizu razloga ovakvih rezultata, ali **može se pretpostaviti da iznos od 50.000 EUR po projektu je više interesantan za mikro MSP koja ostvaruju prihode ispod 100.000 EUR** i koja žele da ustanove i ojačaju svoju poziciju na tržištu novim poslovnim planovima i aktivnostima.

USPJEŠNOST MSP INSTRUMENTA U PRVOJ GODINI IMPLEMENTACIJE FAZA II INSTRUMENTA

Kada je u pitanju druga faza, situacija je slična kao i u prethodnom slučaju Faze I. Najuspješnije zemlje članice su Španija, Velika Britanija i Francuska, dok je Italija prijavila najviše projekta (155), a dobila svega nekoliko (7). S druge strane, veoma uspješna je bila Švedska koja je od apliciranih 41 prijedloga dobila 9, što predstavlja stopu uspjehnosti od 22% koja je više nego dobra.

U Fazu II MSP instrumenta investirano je gotovo 229 miliona EUR u 134 odobrena projekta što u prosjeku iznosi 1.85 miliona EUR po projektu. Ovo je značajan pokazatelj, jer je poznato da je raspon grantova od 0.5-2 miliona EUR za ovu fazu. To znači da su preduzeća uglavnom tražila veće iznose sredstava za finansiranje svojih poslovnih planova. S druge strane, ovakav omjer odgovara i

Slika 6. Geografska distribucija s brojem podnešenih i finansiranih prijedloga projekata (autor)

Evropskoj komisiji kojoj potpisivanje manjeg broja ugovora na veće iznose olakšava administraciju programa u cjelini.

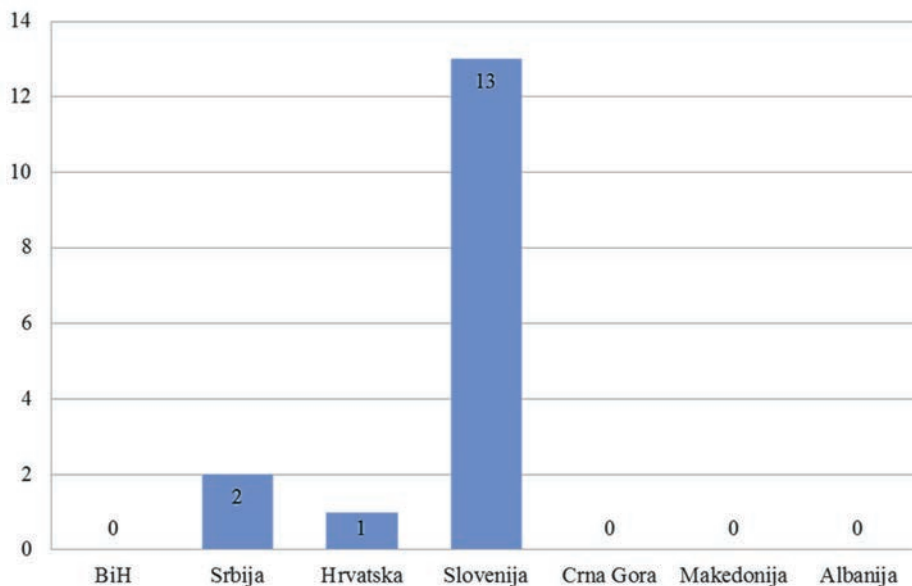
Tabela 2. Realizacija sredstava u okviru Faze II MSP instrumenta za 2014. godinu (autor)

	Presjek na dan 09/10/2014	Presjek na dan 17/12/2014	Ukupno u 2014
Prijedloga projekata	571	611	1192
Iznad granice (Above threshold) prolaza	132	180	312
Finansirani projekti	60	74	134
Uspješnost	10%	12%	11%
Dodeljeni budžet	EUR 111.328.800	EUR 117.615.077	EUR 228.943.877

Primjetno je da, kao u Fazi I, **najviše uspjeha u dobijanju ugovora i granta imaju kompanije koje posluju posljednjih 4-10 godina** (43%), dok su najmanje uspješna preduzeća koja posluju manje od tri godine (21%). Ponovo, MSP sa više od 50 zaposlenih zaostaju u broju dobijenih projekata (19%) za MSP koji zapošljavaju do 5 radnika (22%), ali **najviše projekata je finansirano za MSP koja zapošljavaju 11-50 radnika** (38%). Posmatrano s aspekta prihoda koje ostvaruju, **najuspješnija su MSP koja ostvaruju prihode između 100.000 i 1 milion EUR** (34%), ali ih veoma blizu prate MSP koji ostvaruju manje od 100.000 EUR (26%).Možemo zaključiti da je u realizaciji projekata Faze II bilo bitno iskustvo firme i posjedovanje dovoljnih kapaciteta za realizaciju poslovnih

planova. Upravo zbog toga nešto bolje rezultate su postigle MSP koje zapošljavaju 11-50 radnika.

Zemlje okruženja (zemlje nastale raspadom bivše Jugoslavije i Albanija) se baš i nisu naročito pokazale uspješnim u ovom programu, osim Slovenije koja kao članica EU pokazuje interes za program (slika 5.)

Slika 5. Pregled finansiranih projekata po državama iz okruženja (autor)

Razlozi ovako slabe prolaznosti takođe nisu zvanično analizirani, ali možemo pretpostaviti neke od njih:

- MSP u regiji **nisu dovoljno informisani** o mogućnostima apliciranja u ovom programu;
- MSP imaju **strah od apliciranja** u program jer smatraju su njihove ideje manje konkurentne ili manje interesantne;
- MSP **nemaju interne kapacitete za pisanje projekata** ovog tipa, posebno nedostatak znanja stranih jezika; i
- Veoma često, MSP tvrde da **nemaju vremena da pišu projekte** zbog tekućih svakodnevnih poslova kojima se bave.

Kako je navedeno u opisu programa, MSP su prijavljivanjem projekata imali za cilj da poslovnim planovima urade nešto na poboljšanju ili rješavanju postojećih društvenih izazova. U programu Horizont 2020, u stubu “Društveni izazovi”

definisano je ukupno 12 oblasti od interesa koje proizilaze iz strategije Evropa 2020. Shodno temi, i MSP su imale različit uspjeh.

Shodno očekivanju, najviše interesa su pokazala MSP koja se bave informaciono-komunikacijskim tehnologijama (IKT). Ova MSP su prijavila ukupno 2575 prijedloga projekata u obe faze, ali im je stopa uspješnosti najniža – samo 5.94%. S druge strane, MSP koji se bave razvojem biotehnologija ili sigurnim i bezbjednim društvima su imale najbolju stopu uspješnosti – 16.85%. Ovo nam govori da je bilo mnogo lakše dobiti projekat u ovim oblastima nego u oblasti IKT, jer je u oblasti IKT vladao veliki interes, a time i velika konkurencija (Tabela 3.)

Tabela 3. Broj prijavljenih aplikacija prema oblastima poziva Faze 1 u 2014. godini (autor)

TEMA	UKUPNO PRIJAVA
Blue growth	103
Biotechnology	209
Urban critical infrastructures	152
Open Disruptive Innovation – ICT	2206
Green transport	663
Nanotechnology	802
Diagnostics devices and biomarkers	559
Eco-innovation and sustainable raw material supply	684
Sustainable food production and processing	407
Low carbon energy systems	938
Space	250

ZAKLJUČAK

Instrument za mala i srednja preduzeća je veoma korisan specifični program unutar programa Horizont 2020 koji ima za **cilj da uveća inovativne kapacitete MSP i da im na taj način podigne stepen konkurentnosti na tržištu.** Za ovaj program namjenjena su **sredstva u iznosu od tri milijarde evra do 2020. godine,** a program će biti realizovan putem javnih poziva za podnošenje prijedloga projekata.

Iz analize rezultata postignutih tokom prve godine realizacije programa, očigledno je da je Evropska komisija bila u pravu odvajajući poseban budžet za podizanje inovativnosti i konkurentnosti MSP, budući da je na pozive (u obe faze) bilo

prijavljeno više od 10.000 projekata i da su **odjeljena sredstva u iznosu od približno 260 miliona evra za nešto više od 700 uspješnih projekata.**

Na žalost, možemo konstatovati da su MSP iz Bosne i Hercegovine, ali i zemalja okruženja, propustila priliku učestvovati u ovom programu tokom 2014. godine iako je vidljivo početno interesovanje u pozivima objavljenim u 2015. godini. Razlozi za to nisu evidentirani od strane EU, ali autori prepostavljaju tri osnovna razloga slabog odziva domaćih MSP:

- MSP nisu dovoljno informisani o mogućnostima apliciranja u ovom programu;
- MSP imaju strah od apliciranja u program jer smatraju su njihove ideje manje konkurentne ili manje interesantne; i
- MSP nemaju interne kapacitete za pisanje projekata ovog tipa, posebno nedostatak znanja stranih jezika.

Stoga je potrebno provesti niz aktivnosti prvenstveno usmjerenih na podizanje nivoa informisanosti o prednostima učešća u programu, kao i organizovanja kratkih i efikasnih radionica za MSP na kojima bi imali priliku da nauče kako pripremiti projektnu aplikaciju. Na ruku MSP ide i činjenica da u BiH postoji struktura Nacionalnih kontakt tačaka koje su kvalifikovane da pruže administrativne i slične savjete po pitanju apliciranja i pojašnjavanja pojedinih pravila učešća.

Pored ovih, moguće je primjeniti i druge metode i aktivnosti, ali je prvenstveno bitno da MSP pronađu motiv i interes za učešće u programu. Uzimajući u obzir da je BiH iz sredstava skupljenih od poreskih obveznika i IPA programa platila učešće u programu Horizont 2020, potrebno je da zajedničkim snagama i akademska zajednica i MSP motiviranije i odgovornije pristupe izradi projektnih prijedloga kojima bi ovaj novac bio vraćen u BiH, a MSP bi dobile priliku za povećanje inovativnih kapaciteta i bolje pozicioniranje na globalnom tržištu.

LITERATURA

Muller, P., Dimitri G., Cecilia C., Nuray U.B., Demetrius, K. (2014). Annual Report on European SMEs 2013/2014 – A partial and Fragile Recovery. European Commission. Directorate General for Enterprise and Industry.

European Commission. (2014). Horizon 2020 in brief. Brisel

European Commission. (2013). Dedicated SME Instrument Work Programme 2014-2015. Brisel

Malo, J.D. (2015). „Horizon2020 for SMEs-An overview“. presentation Dalibor Drljača, Zoran Dimitrijević.

STRENGTHENING OF INNOVATIVENESS AND COMPETITIVENESS OF SMES WITH EUROPEAN GRANT FUNDS

Dalibor Drljača, Zoran Dimitrijević

Summary: *Horizont 2020 programme, used by European Union to fund aims from Innovation Union and EUROPE2020 strategies, enables small and medium enterprises (SME) to strengthen their innovativeness capacities and potential with main goal of putting innovation on market. SME Instrument is unique programme for funding of SMEs' innovative actions aiming to strengthen their presence on global market and increase of competitiveness. Having in mind that in Europe more than 99% companies belong to SME category, and that BiH has paid participation in this programme, this means that domestic SMEs can apply for these funds. During 2014 were submitted over 6000 project proposals, but little over 500 were funded. This is telling us enough on interest of European SMEs for participation, but also about programme as ideal source of funds for realisation of innovative ideas.*

Key Words: *Innovation, Horizon2020, Small and Medium Enterprises, EU Grants*

Jel Classification: *H81- Governmental Loans • Loan Guarantees • Credits • Grants
• Bailouts, I23 - Higher Education • Research Institutions, L26 - Entrepreneurship*